

BIBLIOGRAFIA COMENTADA
DE LES TRADUCCIONS CATALANES DE SHAKESPEARE:
PART I (1874-1969)*

Dídac PUJOL
Universitat Pompeu Fabra

I. INTRODUCCIÓ

D'ençà de la seva entronització en el cànon durant el segle XIX, William Shakespeare ha estat considerat un dels millors escriptors (si no el millor) de la literatura universal, des de Victor Hugo, per a qui Shakespeare és un geni i una divinitat que –junt amb Homer, Èsquil, Job, Isaïes i Dante– ocupa el cim més alt de la literatura (Hugo 2004: 89, 219 i 414), fins a Harold Bloom, per a qui «Shakespeare és el Cànon. És ell qui estableix els criteris i els límits de la literatura» (Bloom 1995: 61).¹ Afegim a aquest interès de crítics i escriptors la bona acollida que han tingut i continuen tenint les obres de Shakespeare entre lectors i espectadors i obtindrem la clau de per què el dramaturg anglès figura entre els autors estrangers més traduïts al català, tant pel que fa al nombre d'obres, com a la quantitat de pàgines, com al nombre de traductors.

L'objectiu d'aquest treball és omplir un buit en els estudis de traducció i recepció de l'obra de Shakespeare donant compte de les traduccions que s'han fet de la seva obra al català. La manera com això s'ha dut a terme ha estat mitjançant una llista bibliogràfica de traduccions ordenades cronològicament (secció II). Aquesta llista es completa, en l'article que es publicarà en el pròxim volum d'*Estudis Romànics* –«Bibliografia comentada de les traduccions catalanes de Shakespeare: part II (1970-2010)»–, amb dos índexs que faciliten la localització d'informació: un índex de traductors (secció III) i un altre d'obres traduïdes (secció IV). Cadascun dels índexs inclourà l'any de la traducció, de manera que el lector podrà recórrer a les llistes cronològiques de la secció II del primer

* Aquest article s'emmarca en el projecte FFI2008-03522/FILO del Ministerio de Ciencia e Innovación.

1. Per a un estudi de la recepció de Shakespeare a Europa (sobretot a Anglaterra, França i Alemanya), vegeu: 1) Bate (1992); 2) Bate (1997: 157-298 [trad. castellana, p. 209-373]); 3) Pujol (2007: 11-29); i 4) Robertson (2000).

i del segon article per tal de conèixer més detalls bibliogràfics sobre una determinada traducció.

Aquest estudi i la segona part se sumen als buidatges bibliogràfics precedents, entre els quals destaquen, per ordre cronològic: Par (1930), Esquerra (1937), Serrano Ripoll (1983), Buffery (2007: 227-256) i Pujol (2007: 179-211). Buffery (2007) ofereix una llista cronològica, però és incompleta i li manca precisió en les descripcions bibliogràfiques. Pujol (2007), d'altra banda, és més exhaustiu, però la seva presentació per traductors (i no pas cronològica i per traductors, com es fa aquí) té limitacions òbvies per als investigadors. Les aportacions d'aquest article i de la segona part als estudis suara esmentats són de quatre tipus: 1) actualització; 2) precisió; 3) exhaustivitat; i 4) comentaris.

1) Pel que fa a l'*actualització*, el present estudi i el que es publicarà en el següent número d'*Estudis Romànics* recullen les traduccions i adaptacions fins allà on ha estat temporalment possible, és a dir, fins al 2010 (un dels estudis més recents, Buffery 2007, recull traduccions fins al 2005).

2) Respecte a la *precisió*, aquest article i la seva continuació, a diferència d'alguns estudis precedents (per exemple, Buffery 2007) i, en algun cas concret, dels catàlegs bibliotecaris en línia (per exemple, el Catàleg Col·lectiu d'Universitats de Catalunya, <<http://www.cbuc.es/ccuc>>), són al màxim de precisos a l'hora de donar les dades bibliogràfiques: les descripcions bibliogràfiques reproduïxen exactament la informació i l'ortografia de l'original. La barra indica que s'ha transcrit literalment el contingut bibliogràfic de després del títol principal: així, «*Hamlet, Príncep de Dinamarca* / tragedia de Guillem Shakespeare; versió catalana de Arthur Masriera. Barcelona: Tipografia de 'L'Atlantida', 1898».

3) Pel que fa a l'*exhaustivitat*, el present estudi i la segona part inclouen totes i cadascuna de les traduccions de l'obra de Shakespeare al català, tant si són completes com fragmentàries (com a aportacions, vegeu, per exemple, «1991: CONEJERO *et al.*, Manuel Àngel» en el primer cas i «1990: BOFILL I SOLIGUER, Joan» en el segon cas). Així mateix, s'hi inclouen totes les adaptacions publicades (com a aportació, vegeu, per exemple, «1995: DESCLOT, Miquel»). També s'hi llisten, per primera vegada en un estudi d'aquesta mena, totes i cadascuna de les reedicions (noves edicions, és a dir, edicions en editorials diferents) i reimpressions (en la mateixa editorial), tant si es tracta de traduccions com d'adaptacions (Pujol 2007: 179-206 llista tan sols una selecció d'adaptacions i no és exhaustiu en la llista de reedicions i reimpressions). Un sistema innovador de parèntesis davant de l'obra traduïda identifica de manera senzilla les reedicions i reimpressions, de manera que resulta molt fàcil localitzar a simple vista si una determinada obra o fragment és una edició original o bé una reedició o reimpressió. Per primer cop en l'àmbit de les traduccions shakespearianes es fan remissions de l'any d'edició original a l'any de la reedició o reimpressió, i viceversa. En aquest article i en el següent no s'hi consignen: a) traduccions aparegudes en publicacions periòdiques (revistes) que s'han publicat posteriorment en format de llibre, excepte en algun cas molt puntual d'especial importància (vegeu, per exemple, «1935: MONTORIOL PUIG, Carme»); b) reproduccions en publicacions periòdiques de fragments ja publicats amb anterioritat; c) traduccions de què es té notícia però que no se

sap del cert si s'han arribat a publicar; d) traduccions d'obres en què Shakespeare es va inspirar; i e) traduccions d'obres basades en obres de Shakespeare.²

4) Respecte als *comentaris*, aquest estudi i la seva continuació es diferencien de la majoria dels que els han precedit pel fet que, tal com indica el títol, es tracta de bibliografies «comentades». Els comentaris són de diverses menes; els resumim en els punts següents:

4.1. Identificació de les dades bibliogràfiques de fragments teatrals: quan no queda clar pel títol o no ho especifiquen els traductors, s'identifiquen l'obra, l'acte, l'escena i, si escau, el número de vers o línia dels fragments traduïts (vegeu, per exemple, «1913: MORERA I GALÍCIA, Magí: 'Proemi'», «1944: VINYES, Ramon» i «1955: MANENT, Marià»). Seguim la numeració de l'edició Oxford (William Shakespeare, *The Complete Works*. Ed. Stanley Wells, Gary Taylor, John Jowett i William Montgomery. 2a edició. Oxford: Clarendon-Oxford University Press, 2005).

4.2. Identificació de les dades bibliogràfiques en traduccions parcials dels *Sonnets*: en el cas de les edicions no completes dels sonets, s'especifiquen –llevat que ja ho indiqui el títol (vegeu, per exemple, «1928: LÓPEZ-PICÓ, Josep Maria»)– quins són els sonets traduïts (vegeu, per exemple, «1958: TRIADÚ, Joan» i «1974: VILLANGÓMEZ LLOBET, Marià»).

2. Exemples d'obres de què es té notícia però que no se sap del cert si s'han arribat a publicar són: 1) Jaume Piquet i Piera, *Otello o el moro de Magnesia*. [Paròdia d'*Othello* representada el 20-V-1877 al Teatre Odeón; probablement no es va arribar a imprimir (Par 1930: 135). Segons Par (1940: 111), podria tractar-se de l'obra d'Abelardo Coma *Otello il moro di Valenzia* (1874), amb el títol canviat i arreglada per Piquet]; 2) Miquel Duran i Tortajada, *La indomable, domada* (1928); i 3) Enric Giménez Lloberes, *La fera amansida* (1930) [Par (II 1935: 217) diu: «Giménez continúa representando a menudo una *Fierrecilla domada*, refundida por o para él, que me aseguran va a publicarse pronto impresa»]. Un exemple d'obra en què Shakespeare es va inspirar és *Giulietta e Romeo* de Matteo Bandello (1554): vegeu Mateu Bandello, *Romeu i Julieta. Ginevra la Blonda. El Lladre i el Rei d'Egipte* / traducció de Rossend Llates. Barcelona: Llibreria Catalònia, [1929] (Biblioteca «Univers», 9), p. 9-43 (a l'avantportada, «Mateu Bandello, *Romeu i Julieta*»). Un exemple d'obra basada en la de Shakespeare és la paròdia de Jess Winfield, Adam Long i Daniel Singer *The Complete Works of William Shakespeare (Abridged)* (obra estrenada el 1987 i publicada el 1994), i que s'ha traduït com *Les obres completes de William Shakespeare (abreujades)*. Es tracta d'un mecanoscrit (1987?) de 41 pàgines enquadernades, conservat a la biblioteca de l'Institut del Teatre (seu de Barcelona), amb traduccions de Josep Maria de Sagarra i Terenci Moix i amb adaptació de Xavier Mateu (el nom de Jess Winfield apareix per error com a «Jess Borgeson» en la traducció catalana). Segons Buffery (2007: 268), l'obra es va representar el 1995 a Barcelona, al teatre Artenbrut, amb traduccions de Josep M. de Sagarra, Salvador Oliva i Terenci Moix. Un altre cas d'obra basada en la de Shakespeare és *Tales from Shakespeare* (1807), de Charles i Mary Lamb, de la qual hi ha diverses traduccions: 1) *Contes de Shakespeare* / versió catalana de Josefina Caball; il·lustracions de M. Rosa Perrotti. Barcelona: Barcanova, 1993 (Els Argonautes, 23); 2) *Contes de les tragèdies de Shakespeare* / [traducció: Ferran Mateos i Planas *et al.*; il·lustracions: Roger Hébrard]. Barcelona: La Gaya Ciència, 1984 (Lectures Moby Dick, 8); i 3) traducció de diversos contes l'any 1927, publicats a la revista *Llegiu-me. Lectures mesuals il·lustrades*: R. Negre i Balet (trad.), «La tempesta» (II/4, gener de 1927, p. 29-38) i «Rondalla hivernenca» (II/6, març de 1927, p. 236-242 i 311); i anònim (possiblement també es tracti de traduccions de R. Negre i Balet), «Macbeth» (II/10, juliol de 1927, p. 615-622) i «El somni d'una nit d'estiu» (II/13, octubre de 1927, p. 883-890).

4.3. Identificació de les edicions revisades substancialment: s'identifiquen i s'expliquen les divergències significatives entre diferents edicions (vegeu, per exemple, «1920: MORERA I GALÍCIA, Magí», «1958: TRIADÚ, Joan» i «1984: OLIVA, Salvador: *Romeo i Julieta*»).

4.4. Identificació de variants textuais (vegeu, per exemple, «1986: OLIVA, Salvador: *Hamlet*» i «1991: VILLANGÓMEZ LLOBET, Marià»).

4.5. Correcció d'errors: es corregeixen, fent-ho notar sempre, diversos tipus d'errors: a) errors bibliogràfics que han passat inadvertits en els estudis precedents (vegeu, per exemple, «1913: FARRAN I MAYORAL, Josep» i «1945: SAGARRA, Josep Maria de: final de l'apartat 'Editorial Selecta-Catalònia, 1986-1990'»); b) errors en la numeració de sonets (vegeu, per exemple, «1912: MORERA I GALÍCIA, Magí» i «1958: TRIADÚ, Joan»); i c) errors de datació (vegeu, per exemple, «1903: FONT I PRESAS, Ramon» i «1990: OLIVA, Salvador: *La comèdia dels errors*»).

4.6. Comentaris de diversa índole que poden ajudar l'estudiós de les traduccions catalanes de Shakespeare, ja sigui en el vessant textual, ja sigui en el vessant de la recepció (vegeu, per exemple, «1908: VIVES I PASTOR, Ramon», «1913: GUAL, Adrià», «1926: MORERA I GALÍCIA, Magí», «1990: BOFILL I SOLIGUER, Joan», «1991: CONEJERO *et al.*, Manuel Àngel» i «2004: SELLENT, Joan»).

ESTUDIS CRÍTICS CITATS EN ELS APARTATS I i II

BATE, Jonathan (ed.) (1992): *The Romantics on Shakespeare*. Harmondsworth, Middlesex: Penguin, VI + 584 p.

BATE, Jonathan (1997): *The Genius of Shakespeare*. London: Picador-Macmillan, XIV + 386 p. [Traducció castellana: *El genio de Shakespeare*. Traducció del anglès: Clara Calvo López y Graham Keith Gregor. Madrid: Espasa Calpe, 2000].

BLOOM, Harold (1995): *El Cànon Occidental. Els llibres i l'escola de les edats*. Traducció i notes de Lluís Comes i Arderiu. Barcelona: Columna, 622 p. [Obra original: *The Western Canon: The Books and School of the Ages*. New York: Harcourt Brace, 1994].

BUFFERY, Helena (2007): *Shakespeare in Catalan: Translating Imperialism*. Cardiff: University of Wales Press, 306 p.

BULBENA I TOSELL, Antoni (1910): «Als llegidors o actors de la present tragedia». SHAKSPERE, Guillèm: *Hamlet, príncep de Denamarca* / versió en prosa literaria, del anglès directament traslladada, y per primera volta apropiada a la catalana escena per Antoni Bulbena & Tosell. Barcelona: Imprempta de F. Giró, p. 5-8.

ESQUERRA, Ramon (1937): *Shakespeare a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya; Publicacions de la Institució del Teatre, 193 p. [Reeditat el 2009 a Berga / Manresa: L'Albí / Faig, 188 p.]

- GUAL, Adrià (1960): *Mitja vida de teatre. Memòries*. Pròleg de Maurici Serrahima. Barcelona: Aedos, 356 p.
- HUGO, Victor (2004): *William Shakespeare*. Edició, traducció i notes de Carlos González del Pie. Madrid: Miraguano Ediciones, 415 p. [Obra original: 1864].
- IGLESIAS, María Isabel (1964): «Shakespeare en catalán». *Filología Moderna*, IV/15-16, p. 227-234.
- JORBA, Manuel (1991): «Morera i Galícia, traductor de Shakespeare». *Urc. Monografies literàries de Ponent*, 6, p. 61-78. [Edició de *Macbeth* IV.i així com de *Juli Cèsar* III.ii.41-264, traduïts per Morera. Les escenes editades van acompanyades d'una introducció (p. 61-62) de Jorba sobre la tasca de traductor de Morera i sobre els dos fragments concrets].
- JORBA, Manuel (2006): «Magí Morera i Galícia, traductor de Shakespeare: dues traduccions inèdites». SHAKESPEARE, William: *La tragèdia de Macbeth & La tragèdia de Juli Cèsar*. Traducció de Magí Morera i Galícia; edició a cura de Manuel Jorba; il·lustracions de Manuel Boix. Vol. I. [Barcelona]: Associació de Bibliòfils de Barcelona, p. IX-XVIII.
- MANENT, Albert (1988): «Els llibres de bibliòfil en català (1941-1962)». MANENT, Albert / MASSOT I MUNTANER, Josep (ed.): *Miscel·lània Joan Gili*. Barcelona: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 321-360. [Les p. 326 i 356-357 daten la publicació de les traduccions de Josep M. de Sagarra a Edicions Calfope].
- PAR, Alfonso (1930): *Contribución a la bibliografía española de Shakespeare*. Catálogo bibliográfico de la colección del autor. Barcelona: Diputación Provincial de Barcelona, 136 p.
- PAR, Alfonso (1935): *Shakespeare en la literatura española. Juicios de los literatos españoles, con noticias curiosas sobre algunos de ellos y sobre sucesos literarios famosos*. 2 vols. Madrid: Librería General de Victoriano Suárez; Barcelona: Biblioteca Balmes, 359 + 319 p.
- PAR, Alfonso (1940): *Representaciones shakesperianas en España*. Vol. II. Madrid; Barcelona: Biblioteca Balmes, 268 p.
- PERMANYER, Lluís (1991): *Sagarra, vist pels seus íntims*. 2a edició, corregida. Barcelona: Edicions La Campana, 356 p. [1a edició: Barcelona: Edhasa, 1982].
- PUJOL, Dídac (2007): *Traduir Shakespeare. Les reflexions dels traductors catalans*. Lleida: Punctum; Trilcat, 244 p.
- PUJOL Y BRULL, J. (1906a): «Teatres». *Juventut. Periódich catalanista. Art, ciencia, literatura*, 315, 22-II-1906, p. 120-122.
- PUJOL Y BRULL, J. (1906b): «Teatres». *Juventut. Periódich catalanista. Art, ciencia, literatura*, 316, 1-III-1906, p. 132-134.
- ROBERTSON, J. G. (2000): «Shakespeare on the Continent, 1660-1700». WARD, A. W. / WALLER, A. R. / TRENT, W. P. / ERSKINE, J. / SHERMAN, S. P. / DOREN, C. Van (ed.): *The Cambridge History of English and American Literature: An Encyclopedia in Eighteen Volumes*. Vol. V («The Drama to 1642, Part One»), cap. XII. Edició digital: <<http://www.bartleby.com/215>>. [Edició original: New York: G. P. Putnam's Sons; Cambridge: Cambridge University Press, 1907-1921].

- SAMSÓ, Joan (1995): «Edicions Calíope». *La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública*. Vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 215-221.
- SERRAHIMA, Maurici (2003): *Del passat quan era present, I: 1940-1947*. Edició a cura de Josep Poca i Gaya; pròleg d'Hilari Ragner. Barcelona: Edicions 62, XXIII + 504 p. [Edició revisada respecte a la de 1972].
- SERRANO RIPOLL, Ángeles (1983): *Bibliografía shakespeariana en España: crítica y traducción*. Alicante: Instituto de Estudios Alicantinos, 122 p.

II. BIBLIOGRAFIA CRONOLÒGICA COMENTADA (1874-1969)

S'ha preferit, en la immensa majoria de casos, donar les dades de les reedicions i reimpressions a dins de l'entrada per a la primera edició: així el lector disposa de totes les dades en un mateix lloc i no ha d'anar a buscar-les en els anys de les reedicions i reimpressions. Evidentment, les reedicions i reimpressions apareixen també dins l'any corresponent i remeten a l'any de la primera edició, on el lector trobarà la informació bibliogràfica detallada.

En les reedicions, l'any d'edició apareix entre parèntesis; en les reimpressions, l'any d'edició també apareix entre parèntesis, però s'especifica que es tracta d'una reimpressió. També s'especifica quan es tracta d'una edició revisada. Dins de cada any les entrades apareixen per ordre alfabètic del cognom del traductor, independentment de l'ordre de publicació dins aquell any (vegeu, per exemple, «1908»). En els casos de publicació pòstuma (per exemple, «2006: Magí Morera i Galícia»), la informació apareix entre parèntesis i es remet el lector a l'any d'acabament de la traducció. Els comentaris a la bibliografia figuren entre claudàtors.

1874

COMA, Abelardo, *Otello il moro di Valenzia* / paròdia in versi per Abelardo Coma; musica di Francisco di P. Sánchez Gabanyach. [Barcelona]: Imprenta Barcelonesa.

(1896) *Otello il moro di Valenzia* / paròdia in un atto, in versi e música di Abelardo Coma; estrenata in il antigui Teatri Tivoli, con una inundazione di applausi, la notte dil 2 di Septembri di 1873 a beneficio dei protagonista; seconda edizione; homenatgio a don Federici Fuenti. Barcelona: Biblioteca de «Lo Teatre Regional».

(1902) *Otello il moro di Valenzia* / paròdia in un atto, in versi e musica di Abelardo Coma; estrenata in il antigui Teatri Tivoli, con una inundazione di applausi, la notte dil 2 di Septembri di 1873 a beneficio dei protagonista; terza edizione. Barcelona: Imprempta de F. Badia.

1878

BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta* / tragedia. Dins: *Revista catalana de literatura, ciencias y arts*, 1, 31-X-1878, p. 20-42.

[Tragèdia inspirada en *Romeo and Juliet*].

(1878) (2a edició) *Las esposallas de la morta* / tragedia per D. Víctor Balaguer. Barcelona: Estampa La Renaixensa.

(1879a) *Novas tragedias*. Barcelona: Imprenta de La Renaixensa. [Inclou: *Las esposallas de la morta. Lo guant del degollat. Lo compte de Foix. Raig de lluna*. L'obra *Las esposallas de la morta* ocupa les p. 11-53]. [Reimpresió: 1979b].

(1879b) *Novas tragedias*. [Reimpresió de l'edició de 1879].

(1882) *Tragedias*. 3a edició. Madrid: Imprenta y fundición de Manuel Tello. [Text en castellà i en català].

(1891) *Tragedias*. 6a edició. Barcelona: Tipo-litografía de Luis Tasso. [Conté, en el vol. II, *Los sponsales de la muerta*: original català i traducció castellana en vers de D. Juan de Dios de la Prada y Delgado].

(1893) *Trajedias*. Barcelona: Biblioteca Popular Catalana. (Col·lecció dels millors autors catalans). [Inclou: *Lo guant del degollat. Les esposallas de la morta. Los Pirineus*].

(1894) *Las esposallas de la morta. Tragedia en tres actes*. Barcelona: Lo Teatro Regional.

(1911) *Les esposalles de la morta* / tragedia en tres quadros; original y en vers de D. Víctor Balaguer; nova edició. Barcelona: Imprempta de Salvador Bonavía.

(1919) (10a edició) *Les esposalles de la morta*. Dins: *Les esposalles de la morta (Julieta i Romeu)* / tragedia en tres quadres; *El guant del degollat* / clam patriòtic, en un acte en vers; original de Víctor Balaguer. Barcelona: S. Bonavía. (La Escena Catalana, 35).

(1968) *Les esposalles de la morta. Raig de lluna* / a cura de Xavier Fàbregas. Barcelona: Edicions 62. (Antologia Catalana, 38).

(2001) *Les esposalles de la morta*. Dins: *Tragèdies* / a cura de Pere Farrés Arderiu. Tarragona: Arola Editors, p. 165-196. (Biblioteca catalana d'Arola Editors, 1). (BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1879

(BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1880

FRANQUESA I GOMIS, Josep, «*Hamlet* / acte tercer, escena primera». *La Il·lustració Catalana*, 1, 30-VIII-1880, p. 43-46.

[El traductor firma només amb la lletra «F.». La traducció pròpiament dita ocupa les pàgines 43 i 46; a les pàgines 44 i 45 hi ha dues il·lustracions, una a cada pàgina].

1881

CODOLOSA, Josep Maria, *Las ventallas de la porta* / sabaterada en dos cuadros, escrita en vers y en catalá del que tothom entén. Barcelona: Tipografía Espanyola.

[Paròdia de *Las esposallas de la morta* de Víctor Balaguer (1878)].

1882

(BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1884

FERRER I CODINA, Antoni; PALLARDÓ, Alfred, *Otel-lo o il moro di...* / parodia en un acto y en prosa italiana macarrónica; por N. N. Barcelona: Tip. Peninsular de Mariol y López.

[Els autors firmen «N. N.».] [Obra en català italianitzat (vegeu-ne un exemple a Par 1940: 182). A l'hora de ser representada, on hi ha els punts suspensius s'hi afegia el nom del poble on tenia lloc la representació, per exemple Sarrià, Badalona, etc. (cf. Par II 1935: 116, i Par 1940: 127)].

LLANZA, Ovidi de, «*Hamlet* / monólech». *L'avens literari, artistich, científic. Revista quinzenal il·lustrada*, III/32, 15-VI-1884, p. 322.

[Traducció de *Hamlet*, III.i.58-90]. [Al final de la traducció hi diu: «Traducció directa del anglés per Ovidi de Llanza»].

(1978) «*Hamlet* / monólech». *L'Avens literari, artistich o científic*. Vol. II. Barcelona: Leteradura, 1978, p. 322. [Edició facsímil].

1891

(BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1893

(BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1894

(BALAGUER, Víctor, *Las esposallas de la morta*: vg. 1878).

1896

BARALLAT I FALGUERA, Celestí, «L'enterrament d'Ofelia / traducció catalana». Dins: Celestino Barallat y Falguera, *Shakespeare y Moratin ante la fosa y traduccion catalana de un cuadro de Shakespeare* / memoria leída en la Real Academia de Buenas Letras en la sesión celebrada el día 1.º de Diciembre de 1890; por D. Celestino Barallat y Falguera. Barcelona: Establecimiento Tipográfico de Jaime Jepús, 1896, p. 11-23.

[Les p. 3-11 són una invectiva contra la versió castellana de *Hamlet* feta per Leandro Fernández de Moratín (1798); les p. 11-23 són una traducció catalana, suposadament millor que la de Moratín, de *Hamlet* V.i].

(COMA, Abelardo, *Otello il moro di Valenzia*: vg. 1874).

1898

MASRIERA, Artur, *Hamlet, Príncipe de Dinamarca* / tragedia de Guillem Shakespeare; versió catalana de Arthur Masriera. Barcelona: Tipografía de «L'Atlantida».

SOLER, Gaietà, *Hamlet* / drama en tres actes y en vers; original de Shakspeare; traduhit y arreglat á l'escena católica per G. S., Angel Guerra. Barcelona: Imprempta de F. Altés. (Biblioteca de «La Talía Catalana», 3).

[El traductor és mossèn Gaietà Soler, que firma amb les inicials seguides d'un pseudònim: «G. S., Angel Guerra»].

1902

(COMA, Abelardo, *Otello il moro di Valenzia*: vg. 1874).

1903

FONT I PRESAS, Ramon, traducció del sonet 20: «Sonet. Pentàmetres iambichs». *Catalunya*, 12, 30-VI-1903, p. DXLVIII.

[El traductor firma «R. Font y Presas»]. [Par (1930: 96) comet un error de datació: dóna la data 3-VI-1903].

1904

PAR, Anfòs, «*Othello* / quart acte, primera escena». *Catalunya*, maig, p. V-XV.

[Traducció anotada; les notes, sota el títol «Remarques», apareixen a les p. XIV-XV].

1906

MASSÓ I TORRENTS, Jaume, *Othello* / traducció de Jaume Massó i Torrents.

[Traducció inèdita conservada a la Biblioteca de Catalunya amb el núm. de manuscrit 1700]. [La traducció l'havia de publicar la Tipografia «L'Avenç» (Barcelona) dins la col·lecció «Biblioteca Popular de 'L'Avenç'», possiblement en els vols. 154-155. Sobre la traducció, vegeu Buffery (2007: 229 i 251) i Iglesias (1964: 232); segons Buffery, és probable que la traducció quedés enllestida el 1906, tot i que Massó i Torrents hi va fer addicions i correccions durant els anys 1910].

1907

CAPDEVILA, Carles, *La festa dels Reis o lo que volgueu* / traducció de Carles Capdevila. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 5).

MONTOLIU, Cebrià, *Macbeth* / tragedia en cinc actes; traducció de Cebrià Montoliu. Barcelona: Tip. «L'Avenç». (Biblioteca Popular de «L'Avenç», [74]).

[106 p.; 16 cm].

(1908) *La tragedia de Macbeth* / traducció, amb proleg i notes, per Cebrià Montoliu. Barcelona: Tip. «L'Avenç». [Mateixa edició que la de 1907, excepte que incorpora un extens pròleg i abundants notes. XLIII+179 p.; 19 cm].

SANDARAN BACARIA, Josep, *Enric IV. Primera part* / traducció de Josep Sandarán Bacaría. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 4).

TORRES I FERRER, Francesc, *Antonius y Cleopatra* / traducció de Francesc Torres y Ferrer. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 2).

VILAREGUT, Salvador, *Julius Cèsar* / traducció de Salvador Vilaregut. Barcelona: E. Domenech, impressor. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 1).

1908

ALBERT TORRELLAS, A., *El rei Lear* / traducció de A. Albert Torrellas. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 8).

CARNER, Josep, *El somni d'una nit d'estiu* / traducció de Josep Carner. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 3).

[Reimpressió: 1908].

(CARNER, Josep, *El somni d'una nit d'estiu*: reimpressió de l'edició de 1908).

- FARRAN I MAYORAL, Josep, *La feréstega domada* / traducció de J. Farran y Mayoral. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 7).
 (MONTOLIU, Cebrià, *La tragedia de Macbeth*, amb pròleg i notes: vg. 1907).
- PAR, Anfòs, traducció de diversos fragments d'*El forçament de Lucreça*. Dins: «Poemes epics de Shakespeare: *El forçament de Lucreça*». Dins: *XXV conferències donades a la Associació Wagneriana (1902-1906)*. Barcelona: Associació Wagneriana, p. 469-492.
 [Conferència donada el 25-VI-1906].
- REVENTÓS, Manuel, *Treball d'amor endebades* / traducció de Manuel Reventós. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 9).
- RUIZ, Diego, *Macbeth* / traducció de Diego Ruiz. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 6).
- VIVES I PASTOR, Ramon, traducció de *Hamlet*, V.i.1-28. *Teatralia. Revista dramática*, I/5, 15-XI-1908, p. 132-135.
 [L'autor firma «R. Vives y Pastor»]. [S'hi inclouen tres traduccions: una de literal i una altra en decasíl·labs blancs, totes dues de Vives i Pastor, a més de la traducció de Josep Carner, estrenada el 17-X-1908 al Teatre Novetats i publicada el mateix any]. [Les traduccions van precedides (p. 132) d'una presentació de l'editor en què explica que s'hi inclouen tres traduccions «per a que tothom pugui establir les oportunes i fins arbitràries comparacions»; la presentació va seguida d'unes breus reflexions de Vives i Pastor titulades «Quelcom sobre les traduccions literals y literaries»].

1909

- CALDÉS ARÚS, Vicenç, *Conte d'hivern* / traducció de Vicens Caldés Arús. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 11).
- CARNER, Josep, *Les alegres comares de Windsor* / traducció de Josep Carner. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 12).
 [Reedició d'un fragment: vg. «1985: AUTORS DIVERSOS»].
- GIRBAL JAUME, Ferran, *Tot va bé si acaba bé* / traducció de F. Girbal Jaume. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 15).
- MARTÍ SÁBAT, Josep, *El rei Joan* / traducció de Josep Martí Sábat. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 13).
 [Avantítol: *Vida i mort de el rei Joan*].
- POMÉS SOLER, Ramon, *Molt soroll per res* / traducció de Ramon Pomés Soler. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 14).
- PUIG I FERRETER, Joan, *El marxant de Venècia* / traducció de Joan Puig y Ferrer. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 10).
 (1924) *El marxant de Venècia* / cinc actes; traductor: J. Puig i Ferrer. Barcelona: [s. n.]. (La comèdia catalana biblioteca de teatre selecte, 2).
- RIBA, Carles, «Sonets de Shakespeare». Dins: Jaume Medina, «Unes traduccions primerenques de Carles Riba». *Serra d'Or*, XXXII/363, març de 1990, p. 49-50.
 [Inclou la traducció, en prosa, dels sonets: 17, 32, 71, 106, 128]. [Tot i que aquests sonets van quedar inèdits fins a l'any 1990, la seva traducció és, com a molt tard, de 1909, segons es desprèn del que explica Medina (p. 49): «Lluís Valeri declarà a *Desti-*

no (25-VII-1959) que conservava les traduccions d'uns quants sonets de Shakespeare fetes per Carles Riba durant els anys dels seus primers tempteigs literaris, que aquest li havia lliurat quan es van conèixer (1909) [...]. Una de les persones consultades per Albert Manent, quan aquest preparava la primera biografia de Riba, fou Valeri, el qual li donà una còpia dels textos que conservava [...], traduccions no datades i que transcrivim a continuació, tot agraïnt a Albert Manent que ens n'hagi facilitat la còpia»].

1910

ANÒNIM, «Parla Shakespeare». *De tots colors*, III/122, 6-V-1910, 274-275.

[Traducció de *Hamlet*, III.ii.1-45]. [Segons explica el traductor (p. 274), la traducció es du a terme gràcies a l'entusiasme suscitat per la representació que de l'obra fa Ermete Zacconi a Barcelona]. [El traductor podria ser P. M. de Tirs, que a l'any següent publica, a la mateixa revista, un assaig de Samuel Taylor Coleridge sobre *Hamlet* (vegeu «1911: TIRS, P. M. de»)].

BULBENA I TOSELL, Antoni, *Hamlet, príncep de Dinamarca* / versió en prosa literaria, del anglès directament traslladada, y per primera volta apropiada a la catalana escena per Antoni Bulbena & Tosell. Barcelona: Imprempta de F. Giró.

[Versió començada el 1884 o 1885; vegeu més informació dins Bulbena i Tosell (1910: 6) i Pujol (2007: 95n7 i 96n9)]. [143 p.; 26 cm].

(1918) *Hamlet, príncep de Dinamarca* / traducció directa de l'anglès per Antoni Bulbena i Tosell. [Barcelona: Impr. Ràfols, [1918]. (La Novel·la Nova, 48). [Versió abreujada i amb ortografia modernitzada respecte a l'edició de 1910: 48 p.; 19 cm].

CARNER, Josep, *La tempesta* / traducció de Josep Carner. Barcelona: Estampa d'E. Domenech. (Biblioteca Popular dels Grans Mestres, 16).

1911

(BALAGUER, Víctor, *Les esposalles de la morta*: vg. 1878).

TIRS, P. M. de, traducció de diversos fragments de *Hamlet*. Dins: S. T. Coleridge, «*Hamlet*». *De tots colors*: IV/173, 28-IV-1911, p. 258-263 (1a part); i IV/174, 5-V-1911, p. 274-278 (2a part).

[Es tracta d'una traducció, en dues parts, d'un assaig de Samuel Taylor Coleridge sobre *Hamlet*]. [Segons s'explica a la p. 258, la traducció es du a terme gràcies a l'entusiasme suscitat per la representació que de l'obra fa Ferruccio Garavaglia a Barcelona]. [Vg. també: «1910: ANÒNIM»].

1912

MORERA I GALÍCIA, Magí, *XXIV Sonets de Shakespeare* / traducció directa ab breus notes d'introducció per M. Morera y Galicia. Vilanova y Geltrú (Barcelona): Oliva impressor, 1912.

[Conté 24 sonets: 1, 8, 23, 27, 29, 30, 33, 44, 57, 66, 71, 73, 74, 91, 93, 94, 95, 116 (apareix, per error, amb el número 96; error corregit a *Selecta de Sonets de Shakespeare*, 1913), 121, 140, 146, 147, 149, 154].

[Comptant les edicions dels sonets dels anys 1912, 1913 i 1922, Morera i Galícia va traduir un total de 69 sonets: són els núms. 1, 3, 8, 9, 12, 17, 18, 20, 23, 27, 29,

30, 32, 33, 35, 37, 44, 50, 51, 54, 55, 57, 59, 60, 61, 64, 66, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 85, 87, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 102, 105, 106, 109, 111, 113, 116, 119, 121, 127, 128, 129, 130, 131, 137, 138, 140, 141, 143, 144, 146, 147, 149, 154].

[Edició amb tots els sonets: *Obra poètica completa* / edició d'Olívia Gassol i Bellet. [Lleida]: Edicions de la Universitat de Lleida, 2001. (Biblioteca Literària de Ponent, 10-11). Edició pòstuma que inclou tots els sonets de Shakespeare traduïts per Morera (p. 277-347), el pròleg a *XXIV Sonets de Shakespeare* (1912, p. 401-406) i el pròleg a *Selecta de Sonets de Shakespeare* (1913, p. 407-416). A diferència de l'error de numeració en el sonet 116 de *XXIV Sonets de Shakespeare*, que s'ha advertit (p. 38), els errors en la numeració dels sonets 32 i 37 de *Nou i vell* (1922) i 37 de *M. Morera i Galícia* (1924) no estan advertits a l'hora de reproduir la taula de continguts d'aquests llibres (p. 36, 37), tot i que han estat corregits en l'encapçalament de cada sonet, en la taula de continguts («Índex») i en l'«Índex de procedència dels textos» (p. 435)].

[Vg. també: 1913, 1922 i «1964: AUTORS DIVERSOS»].

PAR, Anfòs, *Lo Rei Lear* / tragedia de Guillem Shakespeare; feelment arromançada en estil de catalana prosa per Anfòs Par; ab notes esplicatives dels mellors comentaris anglesos y estudis critics del traductor. Barcelona: Associació Wagneriana.

1913

FARRAN I MAYORAL, Josep, «Una escena de *Enric IV* de Shakespeare». *Catalunya. Revista setmanal*, VII/278, 8-II-1913, p. 51-52.

[El traductor firma «J. Farrán i Mayoral». [Traducció d'*Enric VI*, part I, V.v. No es tracta d'*Enric IV*, com figura en el títol del text i a la taula de continguts de la revista, sinó d'*Enric VI*]. [Al final de tot hi ha una nota que diu: «Amb destí a la edició catalana de Shakespeare de la casa Editorial Domenech. – Barcelona». El traductor es refereix, possiblement, a la col·lecció «Biblioteca Popular dels Grans Mestres» d'Estampa d'E. Domènech, que no va arribar a publicar aquesta obra. Farran i Mayoral ja havia publicat en aquesta col·lecció *La feréstega domada*].

GUAL, Adrià, *Les alegres comediantes* / comedia en dos actes. Barcelona: A. Artís.

[Es tracta d'una «glossa» de *The Merry Wives of Windsor* (Gual 1960: 194). Tot i que es publica el 1913, *Les alegres comediantes* s'escriu entre finals de novembre de 1905 i el 3-I-1906 (cf. p. 140 de l'obra), i es representa en el marc dels Espectacles-Audicions Graner al Teatre Principal el 1906, molt possiblement pel febrer: cf. la menció a l'estrena recent de l'obra que fa Pujol y Brull (1906a: 122) i la ressenya de la representació que fa el mateix Pujol y Brull (1906b: 133-134)].

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Selecta de Sonets de Shakespeare* / traducció catalana per M. Morera i Galícia. Vilanova i Geltrú: Oliva impressor.

[Conté un total de 56 sonets, 32 de nous i els 24 ja publicats a *XXIV Sonets de Shakespeare*. Els 32 sonets nous són: 12, 17, 35, 50, 51, 54, 60, 61, 64, 70, 75, 87, 90, 92, 96, 97, 98, 99, 102, 105, 106, 109, 111, 113, 119, 128, 129, 137, 138, 141, 143, 144. En aquesta edició, el número del sonet 121 apareix correctament a la taula de continguts, és a dir, precedit d'un asterisc, la qual cosa indica que ja s'havia publicat a *XXIV Sonets de Shakespeare*. Per error, però, el sonet 121 no apareix precedit d'un asterisc en el text principal, a la p. 72].

(1913) (reedició parcial) M. Morera y Galicia, *Poesíes*. Barcelona: Il·lustració Catalana, p. 122-127. [Conté un total de 12 sonets: 12, 27, 29, 30, 33, 61, 71, 74, 98, 143, 146, 154].

[Vg. també: 1912, 1922].

MORERA I GALÍCIA, Magí, «Proemi». Dins: *Selecta de Sonets de Shakespeare* / traducció catalana per M. Morera i Galicia. Vilanova i Geltrú: Oliva impressor, p. 24-25.

[Conté la traducció de: *Love's Labour's Lost*, V.ii.331 i III.i.184-186 i 189-190; *Antony and Cleopatra*, II.ii.241-244 i I.ii.144; i *The Tempest*, V.i.25-28. Les obres, actes, escenes i versos no estan identificats per Morera].

(2001) *Obra poètica completa* / edició d'Olívia Gassol i Bellet. [Lleida]: Edicions de la Universitat de Lleida, 2001, p. 415-416. (Biblioteca Literària de Ponent, 10-11)].

1915

ANÒNIM, «Concells als comedians, que deurien fixar-se en les *tablilles* dels escenaris. *Hamlet* – Acte II. Escena II». *El Teatre Català*, 181, 14-VIII-1915, p. 540-541.

[Per error, el fragment traduït apareix en el títol com a pertanyent a l'acte II, quan en realitat pertany a l'acte III. Es tracta, de fet, de la traducció de III.ii.1-14 i 16-45]. [És possible que aquest fragment fos traduït per Johannus (pseudònim de Joan Sanxo i Farrerons), que pel gener del mateix any ja havia publicat un altre fragment de *Hamlet* a la mateixa revista (vegeu «1915: SANXO I FARRERONS, Joan»); Buffery (2007: 232) atribueix la traducció a Johannus].

MORERA I GALÍCIA, Magí, «El fènix i la tortra». *La Revista*, 10-IX-1915, p. 9-10.

(1922) M. Morera i Galícia, *Nou i vell: Vària. Sonets londonencs. Traduccions. Líriques de Shakespeare. Lleidatanies*. Barcelona: Oliva de Vilanova, p. 82-85.

(1997) William Shakespeare, *El Tórtolo y Fénix* / edició de Nicole d'Amonville Alegria. [Barcelona]: Herder, p. 100-102.

(2001) *Obra poètica completa* / edició d'Olívia Gassol i Bellet. [Lleida]: Edicions de la Universitat de Lleida, p. 349-353. (Biblioteca Literària de Ponent, 10-11)].

SANXO I FARRERONS, Joan, «*Hamlet* / fragment». *El Teatre Català*, 150, 9-I-1915, p. 40.

[El traductor firma amb el pseudònim «Johannus»]. [Traducció de V.i.180-190, en decasíl·labs (l'original està en prosa)].

[Vg. també: «1915: ANÒNIM»].

1917

IGLÉSIAS, Ignasi, traducció de *Hamlet*, III.i.58-78. Dins: Ignasi Iglesias, *L'encís de la glòria* / drama en tres actes. Dins: Ignasi Iglesias, *La barca nova. L'encís de la glòria*. Barcelona: Edicions Mentora, p. 316-319. (Obres Completes d'Ignasi Iglesias, 10).

[Segons ens informa l'autor a la 2a pàgina de *L'encís de la glòria*, aquesta obra es va representar al Teatre Català Romea el 19-XI-1917 sota la direcció d'Enric Giménez]. [Traducció en prosa; l'original està en vers].

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Venus i Adonis* / trad. de Morera i Galicia; prefaci de Josep Carner. Barcelona: Publicacions de «La Revista». (Lírics Mundials, 1).

[Reimpressió: 1918].

(1922) M. Morera i Galícia, *Nou i vell: Vària. Sonets londonencs. Traduccions. Líriques de Shakespeare. Lleidatanes*. Barcelona: Oliva de Vilanova, p. 87-127.

(2001) *Obra poètica completa* / edició d'Olívia Gassol i Bellet. [Lleida]: Edicions de la Universitat de Lleida, p. 355-393. (Biblioteca Literària de Ponent, 10-11).

PERPIÑÀ, Joan, *La tragedia de Coriolanus* / traducció catalana de Joan Perpiñà. Barcelona: Impr. La Renaixensa.

1918

(BULBENA I TOSELL, Antoni, *Hamlet, príncep de Dinamarca*, versió abreujada i amb ortografia modernitzada: vg. 1910).

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Coriolà* / traducció de Magí Morera i Galícia; ornamentació de Joan d'Ivori. Barcelona: Editorial Catalana, [1918]. (Biblioteca Literària, [8]).³

[Edició revisada, en volum conjunt, de les obres teatrals de 1918, 1920, 1923 i 1924: *Teatre: Romeu i Julieta. El mercader de Venècia. Hamlet. Coriolà* / traducció de M. Morera i Galícia revisada per Josep Vallverdú. Barcelona: Edicions 62 & La Caixa, 1982. (Les Millors Obres de la Literatura Universal, 15). Conté una «Presentació» de Marià Manent (p. 5-8). Reimpresió del volum conjunt: 1992].

(MORERA I GALÍCIA, Magí, *Venus i Adonis*: reimpressió de l'obra de 1917).

1919

(BALAGUER, Víctor, *Les esposalles de la morta*: vg. 1878).

1920

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Hàmlet* / traducció de M. Morera i Galícia. Barcelona: Editorial Catalana, [1920]. (Biblioteca Literària, [25]).

[A *La mare de Hamlet* / obra en tres actes (Barcelona: Llibreria Bonavía, 1932, p. 5-6), Josep Maria Millàs-Raurell incorpora, amb algunes modificacions, la traducció que Morera i Galícia fa de *Hamlet*, III.iv.148-180 (p. 116-117)].

(1964) *Hàmlet* / traducció de Magí Morera i Galícia; pròleg de Joan Triadú. Barcelona: Editorial Selecta. (Biblioteca Selecta, 366. Traduccions, 30).

[Edició revisada en volum conjunt: 1982 [1992]; vg. 1918].

[Edició revisada en volum individual: *Hamlet* / traducció de M. Morera i Galícia revisada per Josep Vallverdú. Barcelona: Edicions 62, 1997. (Les Millors Obres de la Literatura Universal, nova presentació, 15)].

1922

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Nou i vell: Vària. Sonets londonencs. Traduccions. Líriques de Shakespeare. Lleidatanes*. Barcelona: Oliva de Vilanova.

[Conté, a l'apartat «Líriques de Shakespeare» (p. 69-81), 13 sonets de Shake-

3. En les tres primeres traduccions teatrals de Morera i Galícia (*Coriolà*, 1918; *Hàmlet*, 1920; i *Romeu i Julieta*, 1923), la data de publicació i el número de col·lecció apareixen entre claudàtors, ja que no figuren explícitament en els volums en qüestió. Les dades suplides, però, són fiables, ja que es troben en una llista que hi ha al final del volum *El marxant de Venècia* traduït per Morera i Galícia, on es llisten totes les obres de la col·lecció «Biblioteca Literària» des dels números 1-2 (any 1918) fins al número 78 (any 1924).

speare, tots ells inèdits fins aleshores: 3, 9, 18, 20, 32 (apareix, per error, amb el número 37), 37 (apareix, per error, amb el número 38), 55, 59, 68, 85, 127, 130, 131].

(1924) (reedició parcial) *M. Morera i Galícia* / pròleg de Carles Riba. Barcelona: Lira, p. 47-58. [Inclou un total de 10 sonets: 3, 18, 20, 37 (apareix, per error, amb el número 38), 55, 59, 85, 127, 130, 131].

(1927) [edició pòstuma: mateix text que el de l'edició de 1922, però amb un pròleg nou].

[Vg. també: 1912, 1913].

(MORERA I GALÍCIA, Magí, «El fènix i la tortra»: vg. 1915).

(MORERA I GALÍCIA, Magí, *Venus i Adonis*: vg. 1917).

1923

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Romeu i Julieta* / tragèdia en cinc actes; traduïda directament de l'anglès per M. Morera i Galícia. Barcelona: Editorial Catalana, [1923]. (Biblioteca Literària, [62]).

[Edició revisada en volum conjunt: 1982 [1992]; vg. 1918].

1924

MORERA I GALÍCIA, Magí, *El marxant de Venècia* / traducció de Magí Morera i Galícia. Barcelona: Editorial Catalana. (Biblioteca Literària, 78).

[Edició revisada en volum conjunt: 1982 [1992]; vg. 1918].

[Edició revisada en volum individual: *El mercader de Venècia* / traducció de M. Morera i Galícia revisada per Josep Vallverdú. Barcelona: Edicions 62, 1995. (Petita Biblioteca Universal, 6)].

(MORERA I GALÍCIA, Magí, *M. Morera i Galícia*: vg. 1922).

(PUIG I FERRETER, Joan, *El marxant de Venècia*: vg. 1909).

1925

LLEONART, Josep, *Molta remor i poca saó* / (*Much Ado about Nothing*) de Shakespeare; (fragments). Dins: *La Revista*, 1-V-1925, p. 129-135.

[Traducció de II.i.245-362 i de IV.i. Conté una introducció del mateix Leonart titulada «Cada manuscrit té la seva història» (p. 129), on el traductor diu que una part de la traducció que ofereix ja havia aparegut publicada anteriorment].

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Macbeth*. [1925]. [Inèdit en vida de Morera].

[Publicació pòstuma el 2006 en edició de bibliòfil i el 2008 en edició comercial; vg. més informació dins «MORERA I GALÍCIA, Magí: 1926»].

1926

MORERA I GALÍCIA, Magí, *Juli Cèsar*. [1926]. [Inèdit en vida de Morera].

[Publicació pòstuma el 2006 en edició de bibliòfil: William Shakespeare, *La tragèdia de Macbeth & La tragèdia de Juli Cèsar* / traducció de Magí Morera i Galícia; edició a cura de Manuel Jorba; il·lustracions de Manuel Boix. 3 vols. no numerats. [Barcelona]: Associació de Bibliòfils de Barcelona, 2006. Edició no venal de 210 exemplars. Vol. I: *La tragèdia de Macbeth & La tragèdia de Juli Cèsar*. Vol. II:

La tragèdia de Macbeth. Vol. III: *La tragèdia de Juli Cèsar*. El vol. I, més prim que els altres dos, consta de dues introduccions: un estudi de Manuel Jorba titulat «Magí Morera i Galícia, traductor de Shakespeare: dues traduccions inèdites» (p. IX-XVIII) i un altre estudi de Josep Palàcios titulat «Manuel Boix dins el seu marc» (p. XIX-XXVII). Donem entre claudàtors les dates probables d'acabament de les traduccions (1925 i 1926), seguint la cronologia de Jorba (2006: XVI). Jorba (1991) ja havia editat *Macbeth* IV.i així com *Juli Cèsar* III.ii.41-264, en traducció de Morera. Les escenes editades anaven acompanyades d'una introducció (p. 61-62)].

[Publicació en edició comercial: William Shakespeare, *La tragèdia de Macbeth & La tragèdia de Juli Cèsar* / traducció de Magí Morera i Galícia; edició a cura de Manuel Jorba; il·lustracions de Manuel Boix. [Lleida]: Pagès editors & Ajuntament de Lleida, 2008. L'estudi de Manuel Jorba, amb lleugeres variants respecte al de l'any 2006, es titula ara «Magí Morera i Galícia, traductor de Shakespeare: dues traduccions que deixà inèdites» (p. 9-19); l'estudi de Josep Palàcios (p. 21-29) no canvia de títol respecte al 2006].

1927

(MORERA I GALÍCIA, Magí, *Nou i vell: Vària. Sonets londonencs. Traduccions. Líriques de Shakespeare. Lleidatanies*: vg. 1922).

1928

JORDANA, Cèsar August, *Macbeth* / Shakespeare; traducció per C. A. Jordana. Barcelona: Editorial Barcino. (Col·lecció popular Barcino, 35).

LÓPEZ-PICÓ, Josep Maria, «A l'ànima: ressò del Sonet CXLVI de Shakespeare». Dins: *Temes: exercicis de geografia lírica*. Barcelona: Impremta Altés, p. 22.

[Versió força lliure del sonet 146].

(1948) *Obres completes* / pròleg d'Octavi Saltor. Barcelona: Editorial Selecta, 1948, p. 1201. (Biblioteca excelsa, 1). [Reedició amb variants].

MONTORIOL PUIG, Carme, *Els Sonets de Shakespeare* / traducció completa de Carme Montoriol Puig. Barcelona: Llibreria Verdager.

[Reedició del sonet 73: vg. «1964: AUTORS DIVERSOS»].

(1980) *Els Sonets de Shakespeare* / traducció completa de Carme Montoriol Puig; a cura de Montserrat Vayreda i Trullol. 2a edició. Figueres: [s. n.]. [Edició facsímil, amb pròleg de Maria Àngels Anglada].

VILAREGUT, Salvador, *La novícia de Santa Clara* / comèdia en tres actes, dividits en nou quadros; basada sobre l'obra de Shakespeare *Measure for Measure*; estrenada en el Teatre Català Romea, el dia 26 d'Octubre de 1928. Barcelona: Llibreria Bonavía, 10-XI-1928. (La Escena Catalana, 274).

[Adaptació de *Measure for Measure*].

1929

JORDANA, Cèsar August, *La història de Macbeth* / explicada als infants segons l'obra de Shakespeare; per C. A. Jordana; il·lustracions de Prat. Badalona: Proa. (Biblioteca Grumet. Les obres mestres de la literatura explicades als infants).

(1987) *Macbeth* / adaptació de C. A. Jordana; il·lustracions de Maria Rius. Barcelona: Proa. (El fanal de Proa, 3).

MASERAS, Alfons, *Somni d'una nit d'estiu* / traducció per Alfons Maseras. Barcelona: Editorial Barcino. (Col·lecció popular Barcino, 50).

[Esquerra (1937: 168) comet un error de datació: dona la data 1919].

[Reedició d'un fragment: vg. «1985: AUTORS DIVERSOS»].

PERPIÑÀ, Joan, *La tragedia d'Othello* / traducció catalana de Joan Perpiñà. Barcelona: Impr. La Renaixença.

VILAREGUT, Salvador, *¡Com més petita és la nou...* / comèdia en tres actes, dividits en nou quadros; basada sobre l'obra de Shakespeare *Much Ado about No Thing*; estrenada en el Teatre Català (Romea), el dia 7 de Març de 1929. Barcelona: Llibreria Bonavía, 11-V-1929. (La Escena Catalana, 289).

[Adaptació de *Much Ado about Nothing*].

1930

JORDANA, Cèsar August, *Juli Cèsar. Antoni i Cleopatra*. Dins: *Obres de Shakespeare* / traducció de C. A. Jordana. Barcelona: Barcino. (Els clàssics del món. Col·lecció A: 1).

JORDANA, Cèsar August, *La tempestat. L'amansiment de la fera. Els dos cavallers de Verona*. Dins: *Obres de Shakespeare* / traducció de C. A. Jordana. Barcelona: Barcino. (Els clàssics del món. Col·lecció A: 3).

MONTORIOL PUIG, Carme, *Cimbelí* / tragèdia en cinc actes; G. Shakespeare; traducció de Carme Montoriol Puig. Barcelona: Publicacions de «La Revista». (Publicacions de La Revista, 82).

1931

MANENT, Marià, «Nota sobre William Cowper». *La Veu de Catalunya*, 3-XII-1931, edició del matí, p. 7.

[Inclou la traducció de: *Antony and Cleopatra*, V.ii.299-307. L'acte, l'escena i els versos no estan identificats per Manent].

(1934) *Notes sobre literatura estrangera*. Barcelona: Publicacions de «La Revista», p. 47-48. (Publicacions de La Revista, 127).

(1992) *Notes sobre literatura estrangera*. Manresa: Parcir Edicions Selectes, 1992, p. 44-45. (Faig Monogràfics Arts, 2).

MANENT, Marià, *L'ombra i altres poemes*. Barcelona: Atenes A.G., p. 61.

[Inclou «Tema de Shakespeare» (*Twelfth Night*, II.iv.110-115). L'obra, l'acte, l'escena i els versos no estan identificats per Manent. Reedició, amb el títol canviat, dins *Poesia anglesa i nord-americana*, 1955: «Mai no digué la seva amor...»].

[Reimpressió: 1946].

1932

JORDANA, Cèsar August, *Troilus i Cressida. Timó d'Atenes*. Dins: *Obres de Shakespeare* / traducció de C. A. Jordana. Barcelona: Barcino. (Els clàssics del món. Col·lecció A: 6).

JORDANA, Cèsar August, *Romeu i Julieta. Otello*. Dins: *Obres de Shakespeare* / traducció de C. A. Jordana. Barcelona: Barcino. (Els clàssics del món. Col·lecció A: 7).

1933

(IGLÉSIAS, Ignasi: vg. 1917).

1934

(MANENT, Marià, «Nota sobre William Cowper»: vg. 1931).

1935

MONTORIOL PUIG, Carme, *La nit de Reis o El que vulgueu* / comèdia en cinc actes; G. Shakespeare; traducció de Carme Montoriol Puig. Barcelona: Publicacions de «La Revista». (Publicacions de La Revista, 128).

[L'obra ja havia aparegut amb anterioritat en una publicació periòdica: Guillem Shakespeare, *La nit de Reis o El que vulgueu* / traducció de Carme Montoriol Puig. Dins: *La Revista*, juliol-desembre de 1934, p. 41-75].

1938

MANENT, Marià, *Versions de l'anglès*. Barcelona: Residència d'Estudiants, p. 14-15.

[Inclou «Cançó del marxant» (*The Winter's Tale*, IV.iv.219-230) i «Hivern» (*Love's Labour's Lost*, V.ii.897-912). Les obres, actes, escenes i versos no estan identificats per Manent].

[La 2a edició d'aquesta obra (*El gran vent i les hores* / «Versions de l'anglès»; segona edició ampliada. Barcelona: Editorial Laertes, 1983, p. 21-22) reproduïx aquestes dues traduccions: «Cançó del marxant» i «Tu-uit, tu-ú!» (en el vol. de 1938, aquesta última traducció du el nom d'«Hivern»)].

TORRES, Màrius, traducció del sonet 106. Dins: Joaquim Mallafré [*sic*], «Les traduccions de Màrius Torres. Versions de poesia anglesa». *Urc. Monografies literàries de Ponent*, 7, [1993], p. 42.

[Traducció datada el 9-XI-1938; publicada pòstumament el 1993].

1939

JORDANA, Cèsar August, traducció dels sonets: 1, 2, 3, 4, 5, 6. Dins: *Catalunya. Revista d'informació i expansió catalana* (Buenos Aires), X/105, agost, p. 8-9.

[Amb una il·lustració de Lluís Macaya]. [Sonets reproduïts dins: Maria Campillo Guajardo, *C. A. Jordana i la seva obra* / tesi de llicenciatura, dirigida pel Dr. Joaquim Molas i Batllori. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, juny de 1977, p. 288-290].

1944

VINYES, Ramon, traducció de diversos fragments de *Hamlet*. Dins: *Hamlet dramaturg* / obra en tres actes; original de Ramon Vinyes. Barcelona: Editorial Millà, 1983.

[Obra inèdita fins al 1983]. [N'hem identificat dos fragments, en prosa (els originals estan en vers): I.v.31-44 (p. 33) i I.v.13-20 (p. 34)].

1945

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calfope], 1935 [data falsa]. Vol. I: *La tempestat. Romeo i Julieta. Nit de reis. Othello*, [1945?].⁴

[Molt probablement, 30-VIII-1945 (cf. Serrahima 2003: 269)]. [Els set volums de traduccions de Sagarra a Edicions Calfope es publiquen entre 1945 i 1947 en edició de bibliòfil, amb un tiratge de 340 exemplars, numerats i signats pel traductor].

[Per a les reedicions, vg. més avall, sota el vol. III].

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calfope], 1935 [data falsa]. Vol. II: *Coriolà. Juli Cèsar. Antoni i Cleopatra. Titus Andrònic*, [1945].

[Per a les reedicions, vg. més avall, sota el vol. III].

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calfope], 1935 [data falsa]. Vol. III: *Al vostre gust. El mercader de Venècia. Molt soroll per no res. Macbeth*, [1945].

[Editorial Alpha, 1958-1959. Reedició parcial en volums conjunts: Barcelona: Editorial Alpha, 1958-1959. (Clàssics de tots els temps). El vol. I du: «Traducció de Josep M.ª de Sagarra». Els vols. II i III duen: «Traducció i prefaci per Josep M.ª de Sagarra». Donem el núm. de volum en la collecció (els volums no estan numerats explícitament), seguit del títol de l'obra, de l'any de publicació i del dia i mes de publicació (en els dos últims volums, la data d'impressió que apareix al final de cada volum és clau per establir l'ordre cronològic d'aparició dels volums): 1) *Coriolà. Juli Cèsar. Antoni i Cleopatra* (1958) (1 de març) (al llom hi apareix el títol *Tragèdies romanes*). 2) *Romeo i Julieta. Otel·lo. Macbeth* (1959) (9 d'abril). 3) *El mercader de Venècia. La tempestat. L'amansiment de l'harpia* (1959) (10 de desembre)].

[Editorial Selecta, 1969. Reedició parcial en volum individual: *Ricard III* / traducció catalana directa, de Josep M. de Sagarra; introducció de Joan de Sagarra. Barcelona: Editorial Selecta, 1969. (Biblioteca Selecta, 425: Traduccions, 38)].

4. Les dates de publicació probables de les traduccions de Sagarra a Edicions Calfope es donen entre claudàtors, seguint la cronologia de Manent (1988: 326 i 356-357) i, en el cas del primer volum, també de Serrahima (2003: 269). A l'entrada corresponent al 30-VIII-1945 del dietari de Maurici Serrahima, l'autor hi escriu: «Avui [Sagarra] havia de rebre el primer volum del Shakespeare i estava una mica nerviós; sap que [els de la policia] vigilen, i com que li havien de portar els exemplars a casa, i no els ha rebuts, passa una mica d'angúnia» (Serrahima 2003: 269). El dietari de Serrahima (2003: 81-82, 148-151, 153-154 i 180-181) permet seguir la datació de les traduccions de Sagarra a mesura que les va fent: el 6-I-1942 Sagarra llegeix la traducció d'*Otel·lo*; el 15-II-1944 *La tempestat* ja està enllestida i se'n representa un escena a casa seva el 5-III-1944, amb motiu del seu 50è aniversari; el 29-IV-1944 *El mercader de Venècia* es representa a casa del mecenes Fèlix Millet; i el 21-I-1945 *Hores d'amor perdudes* i *Ricard III* ja estan acabades. És de suposar, doncs, que Sagarra realitza les traduccions (si més no en una primera versió) entre 1941 (vegeu Permanyer 1991: 137) i 1947 (data en què es publica l'últim volum, segons Manent 1988: 326 i 357), i que les publica entre 1945 i 1947 (segons Manent 1988: 326 i 356-357). Cal dir que la qüestió de les dates de publicació de les traduccions de Sagarra a Edicions Calfope no és del tot segura i que la datació difereix segons els crítics. Samsó (1995: 218), per exemple, afirma que les traduccions es publiquen entre l'agost del 1945 i el 1953. Buffery (2007: 237-238) desglossa per períodes la data de publicació aproximada de cada volum: el 1r volum es publica el 1945; el 2n, 3r, 4t i 5è, entre 1946 i 1949; i el 6è i 7è, entre 1949 i 1953.

[Institut del Teatre: *Estudios escénicos*, 1973. Reedició parcial en volum individual: *El Rei Joan* / (traducció de Josep M.ª de Sagarra). Dins: *Estudios escénicos. Cuadernos de investigación teatral*, 17, juliol de 1973, p. 95-175. Revista editada per l'«Instituto del Teatro» de la «Diputación Provincial de Barcelona»].

[Editorial Selecta-Catalònia, 1986-1990. Reedició de tota l'obra en volums conjunts: *Teatre de W. Shakespeare* / [traducció de] Josep Maria de Sagarra; presentació de Jordi Coca. Barcelona: Editorial Selecta-Catalònia, 1986-1990. (Biblioteca Perrenne, 34-36). Reprodueix l'edició de l'Institut del Teatre & Editorial Bruguera (1979-1986; vegeu l'apartat següent): 1) *La tragèdia de Romeo i Julieta. Otel·lo. Un somni de nit de Sant Joan. La tragèdia de Macbeth. Antoni i Cleopatra. Les alegres casades de Windsor. La tempestat. A bon fi, tot li és camí. Els dos cavallers de Verona. Pericles* (1986). 2) *La tragèdia de Juli Cèsar. La comèdia dels errors. Titus Andrònic. Cimbelf. L'amansiment de l'harpia. Coriolà. Al vostre gust. Conte d'hivern. Molt soroll per no res* (1989). 3) *El Rei Enric IV (primera part). El Rei Enric IV (segona part). Treball d'amor perdut. El mercader de Venècia. El Rei Joan. Timon d'Atenes. Nit de reis. Mesura per mesura. El Rei Ricard III* (1990). Per error, *Mesura per mesura* no apareix llistada ni a l'índex del final del volum ni al de la coberta posterior del llibre].

[Institut del Teatre & Editorial Bruguera, 1979-1986; Institut del Teatre, 1994-. Reedicions de tota l'obra en 28 volums individuals. Primera edició: Barcelona: Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona & Editorial Bruguera, 1979-1986. (Col·lecció Popular de Teatre Clàssic Universal, 1-28). Dels 28 volums, se'n fa una edició especial en una capsa de cartró (vg. 1994). Segona edició (reedició de la primera edició): Barcelona: Publicacions de l'Institut del Teatre de la Diputació de Barcelona, 1994-. (Col·lecció Popular de Teatre Clàssic Universal, 1-28). Els volums es comencen a reeditar a partir de 1994, amb l'Institut del Teatre com a únic editor, ja que l'Editorial Bruguera va desaparèixer l'any 1986. La primera edició (Institut del Teatre & Editorial Bruguera) du cobertes grises. La segona edició (Institut del Teatre) du cobertes roses (es reediten els volums a mesura que es van exhaurint els de la primera edició). Totes les edicions duen: «Traducció de Josep M. de Sagarra». Donem el número de volum en la col·lecció, seguit del títol de l'obra i de l'any de publicació de la primera edició (i, si escau, de l'any de reedició): 1) *Romeo i Julieta* (1979; 2a ed., 1994). 2) *Otel·lo* (1979; 2a ed., 1996). 3) *Un somni de nit de Sant Joan* (1979; 2a ed., 1994). 4) *Macbeth* (1979; 2a ed., 2000). 5) *Antoni i Cleopatra* (1980). 6) *Les alegres casades de Windsor* (1980). 7) *La tempestat* (1980). 8) *A bon fi, tot li és camí* (1980). 9) *Els dos cavallers de Verona* (1981). 10) *Pericles* (1981). 11) *Juli Cèsar* (1981). 12) *La comèdia dels errors* (1981). 13) *Titus Andrònic* (1982). 14) *Cimbelf* (1982). 15) *L'amansiment de l'harpia* (1983; 2a ed., 2002). 16) *Coriolà* (1983). 17) *Al vostre gust* (1983; 2a ed., 1996). 18) *Conte d'hivern* (1983). 19) *Enric IV (primera part)* (1984). 20) *Molt soroll per no res* (1984; 2a ed., 2000). 21) *Enric IV (segona part)* (1984). 22) *Treball d'amor perdut* (1984). 23) *El mercader de Venècia* (1985; 2a ed., 2001). 24) *El rei Joan* (1985). 25) *Timon d'Atenes* (1985). 26) *Nit de reis* (1985). 27) *Mesura per mesura* (1986; 2a ed., 1998). 28) *Ricard III* (1986)].

1946

(MANENT, Marià, *L'ombra i altres poemes*: reimpressió de l'edició de 1931).

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calíope], 1935 [data falsa]. Vol. IV: *Els dos cavallers de Verona. L'amansiment de l'harpia. Les alegres casades de Windsor. A bon fi tot li és camí*, [1946].

[Per a les reedicions, vg. 1945].

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calíope], 1935 [data falsa]. Vol. V: *Pericles. Cimbeli. Un somni de nit de Sant Joan. La comèdia dels errors*, [1946?].

[Per a les reedicions, vg. 1945].

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calíope], 1935 [data falsa]. Vol. VI: *Conte d'hivern. Treball d'amor perdut. Mesura per mesura. Timon d'Atenes*, [1946?].

[Per a les reedicions, vg. 1945].

1947

SAGARRA, Josep Maria de, *Teatre* / traducció de Josep Maria de Sagarra. Barcelona: [s. n.] [= Edicions Calíope], 1935 [data falsa]. Vol. VII: *El rei Joan. El rei Enric IV (primera part). El rei Enric IV (segona part). El rei Ricard III*, [1947].

[Per a les reedicions, vg. 1945].

1948

LÓPEZ-PICÓ, Josep Maria, «Sonet XXIX de Shakespeare». Dins: *La platja de l'oci* [*Exercicis de geografia lírica*, II]. Dins: *Obres completes* / pròleg d'Octavi Saltor. Barcelona: Editorial Selecta, p. 1255-1256. (Biblioteca excelsa, 1).

[Versió relativament literal del sonet 29].

(LÓPEZ-PICÓ, Josep Maria, «A l'ànima: ressò del Sonet CXLVI de Shakespeare»: edició amb variants respecte a la de 1928; vg. 1928).

1955

MANENT, Marià, *Poesia anglesa i nord-americana* / traducció i notes de Marià Manent. Barcelona: Editorial Alpha, p. 63-72.

[A part dels sonets 18, 73, 97 i 98 (p. 64-65), inclou: «Cançó del marxant» (*The Winter's Tale*, IV.iv.219-230; ja publicada a *Versions de l'anglès*, 1938), «Cançó» («Vine, vine ací, Mort») (*Twelfth Night*, II.iv.50-65), «Lai mariner» (*The Tempest*, I.ii.399-407), «Cançons de fades» (I, II, III: «Per colines i valls») (*A Midsummer Night's Dream*, II.i.2-15), «Amb doble llengua» (*A Midsummer Night's Dream*, II.ii.9-26), «Ara el lleó bramula» (*A Midsummer Night's Dream*, V.ii.1-30), «Cançó» («Com et coneixeré...?») (*Hamlet*, IV.v.23-26, 29-32, 35 i 37-39), «Mai no digué la seva amor» (*Twelfth Night*, II.iv.110-115; ja publicada, amb el títol «Tema de Shakespeare», a *L'ombra i altres poemes*, 1931), «La barca de Cleopatra» (*Antony and Cleopatra*, II.ii.198-212), «La mort dels Reis» (*Richard II*, III.ii.141-166), «La reina Mab» (*Romeo and Juliet*, I.iv.55-72) i «El món és

escenari» (*As You Like It*, II.vii.139-166). Les obres, actes, escenes i versos no estan identificats per Manent].

[Reedició del sonet 73: vg. «1964: AUTORS DIVERSOS»].

1958

(SAGARRA, Josep Maria de, *Coriolà. Juli Cèsar. Antoni i Cleopatra*. Editorial Alpha: vg. 1945).

TRIADÚ, Joan, *Els Sonets de Shakespeare / estudi i selecció d'interpretacions*. Barcelona: Els cinquanta-cinc.

[Inclou 43 sonets. Són els mateixos que hi ha a l'edició revisada titulada *40 sonets de Shakespeare* (vg. més avall), més els números 33, 114 i 146. El sonet 129 apareix, per error, amb el número 134 (error ja corregit a *40 sonets de Shakespeare*)].

[Reedició del sonet 73: vg. «1964: AUTORS DIVERSOS»].

(1970) *40 sonets de Shakespeare / pròleg, selecció i versions de Joan Triadú*. Barcelona: Edicions Proa, 1970. (Els Llibres de l'Óssa Menor, 66). [És la 2a edició, substancialment revisada, d'*Els Sonets de Shakespeare* (1958). Inclou els sonets: 1, 2, 8, 18, 52, 55, 56, 60, 73, 75, 76, 81, 86, 97, 98, 99, 102, 104, 106, 113, 119, 123, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 148, 149, 150].

[Reimpressions de l'edició revisada de 1970 (*40 sonets de Shakespeare*): 1982, 1993].

[Reedició parcial de dos sonets de l'edició revisada (*40 sonets de Shakespeare*): vg. «1985: AUTORS DIVERSOS»].

1959

(SAGARRA, Josep Maria de, *Romeo i Julieta. Otello. Macbeth*. Editorial Alpha: vg. 1945).

(SAGARRA, Josep Maria de, *El mercader de Venècia. La tempestat. L'amansiment de l'harpia*. Editorial Alpha: vg. 1945).

1961

VILLANGÓMEZ LLOBET, Marià, *Vint-i-sis poemes anglesos / traduccions*. Eivissa: [s. n.], p. 1-3.

[Conté els sonets: 19, 55, 71, 73. Tots, menys el 71, presenten variants respecte a l'edició posterior de 1974]. [Comptant les edicions dels sonets dels anys 1961, 1966 i 1974 (aquesta última reeditada el 1991), Villangómez va traduir un total de 16 sonets: 12, 17, 19, 27, 29, 30, 43, 55, 60, 61, 65, 66, 71, 73, 91, 116].

[Reedició del sonet 73: vg. «1964: AUTORS DIVERSOS»].

1964

([AUTORS DIVERSOS], cinc versions del sonet 73, dins la revista *Poemes*, 8, p. VII: inclou les versions de Marià Manent (1955), Magí Morera i Galícia (1912), Joan Triadú (1958), Carme Montoriol [escrit «Monturiol»] (1928) i Marià Villangómez (1961)).

(MORERA I GALÍCIA, Magí, *Hàmllet*: vg. 1920).

1966

VILLANGÓMEZ LLOBET, Marià, *Nou aplec de versions poètiques*. Eivissa: [s. n.], p. 3.
[Conté els sonets: 29, 60. Tots presenten variants respecte a l'edició posterior de 1974].

1968

(BALAGUER, Víctor, *Les esposalles de la morta*: vg. 1878).

1969

(SAGARRA, Josep Maria de, *Ricard III*. Editorial Selecta: vg. 1945).

RESUM

Aquest article conté una bibliografia cronològica de totes les traduccions catalanes de l'obra de Shakespeare des de 1874 fins al 1969. L'article anirà seguit d'un altre estudi que es publicarà en el volum següent d'*Estudis Romànics*, que abraçarà el període 1970-2010 i que inclourà, per al període 1874-2010, un índex de traductors i un índex d'obres traduïdes. Les aportacions d'ambdós estudis són: 1) actualització bibliogràfica; 2) precisió bibliogràfica, especialment en els títols; 3) exhaustivitat –s'inclouen totes les traduccions i adaptacions de l'obra de Shakespeare al català, tant si són completes com fragmentàries, així com llurs respectives reedicions i reimpressions–; i 4) comentaris –la llista bibliogràfica de les traduccions catalanes de Shakespeare està, tot sovint, anotada; les anotacions consisteixen sobretot en: a) la identificació de les dades bibliogràfiques de fragments teatrals no identificats pel traductor; b) l'especificació, en el cas de les traduccions parcials dels sonets, de quins són els sonets traduïts; c) la identificació de variants textuais entre diverses edicions; i d) la correcció d'errors bibliogràfics de diversa mena.

MOTS CLAU: Shakespeare, traduccions catalanes de Shakespeare, traductors catalans, cronologia de traduccions shakespeareanes, recepció de Shakespeare.

ABSTRACT

An annotated bibliography of the Catalan translations of Shakespeare:
part I (1874-1969)

This article contains a chronological bibliography of all the Catalan translations of Shakespeare's work from 1874 to 1969. It will be followed by another study, to be published in the next issue of *Estudis Romànics*, which will cover the period 1970-2010 and will include, for the period 1874-2010, an index of translators and another of translated works. The

contributions of both studies are: 1) bibliographical up-to-dateness; 2) bibliographical precision, especially in the titles; 3) exhaustiveness—the article includes all the translations and adaptations into Catalan, whether they are complete or fragmentary, as well as all the re-editions and reimpressions—; and 4) comments—the bibliographical list of the Catalan translations of Shakespeare’s works is often annotated; the annotations consist mainly of: a) the identification of the bibliographical data of theatre fragments not identified by the translator; b) specification in the case of partial translation of the sonnets of which sonnets have been translated; c) the identification of textual variants among different editions; and d) correction of diverse bibliographical errors.

KEY WORDS: Shakespeare, Catalan translations of Shakespeare, Catalan translators, chronology of Shakespearean translations, reception of Shakespeare.